

lati tlako na graščinskem imetju in poleg desetine je moral plačvati še vsakovrstne druge davkatve. Pač so se bili kmetje tekom stoletij mnogokrat spuntali zoper te grozne krivice; v krvavih bojih so si poizkusili priboriti svobodo in človeške pravice; a vsak tak poizkus je bil s kruto silo zaduščen. Z mečem in z vešali so mogočniki kmetiški stan vselej ugnali, tako da se naposled še ganiti ni upal in je vdanu prenašal svojo nad vse žalostno usodo. Revolucija l. 1848. je prinesla kmetu svobodo in iz brezpravnega tlačana napravila ravnopravnega tlačana. Kri meščanov in mestnih delavcev je osvobodila kmeta, zakaj revolucija l. 1848. je bila delo meščanov in mestnih delavcev. Selekto je revolucija zmagovala, so se oglašili kmetje in začeli trkati na graščinska vrata ter prosili za olajšanje svojih bremen. Uspeh revolucije je bil, da je cesar 25. aprila dal avstrijskim narodom ustavo. Prvi državni zbor se je sešel 22. julija in štiri dni pozneje je bil izprožen predlog, naj se odpravi tlaka in desetina. Celih šest tednov so se graščaki in duhovniki ljuto branili tega predloga, malone vse plemstvo je porabljalo ves svoj vpliv zoper osvobodjenje kmetov, posebno knez Windischgrätz, toda meščanski svobodomiselniki se niso vdali nobenemu pritisku. Dne 7. septembra l. 1848. je prišel predlog zaradi odprave tlake, desetine in drugih davkatve na glasovanje in je bil z veliko večino sprejet. Reakcija, ki je kmalu potem nastopila, je sicer uničila mnogo tega, kar je revolucija izvajala, toda kmetiške svobode se ni upala dotakniti. Plemstvo je sicer z duhovščino vred dobilo zopet vsoblast v roke in je kmete tudi grdo osleparilo pri izvedbi zemljiške odveze, ali pri odpravi tlake in desetine je vendar ostalo in na tem temelju se je kmetiški stan razvil in je postal močan pa tudi imovit. Grdo pa je, da se naš kmet letos niti spomnil ni praznamenitega dogodka v zgodovini kmetiškega življenja in se ni zmešnil, da je letos 60 let, kar je zaradi revolucije postal ravnopraven član človeške družbe in nehal biti graščinski sluga.

**Otvoritev nove šole v Krtini** se vrši dne 13. t. m. ob 2. uri popoldne. Po blagoslovljenju in otvoritvi se vrši ljudska veselica v prostorih g. Ane Zarnikove. Vsi prijatelji šole se tem potom vabijo k najboljši udeležbi.

**Poziv zavednim in kolegialnim tovarišem!** Zavedne in kolegialne tovariše s tem pozivljamo, naj nihče ne kompetira za nadučiteljsko mesto, ki je do 13. t. m. razpisano v lgavasi!

## Razgled po šolskem svetu.

**Kmetijsko šolstvo v Srbiji.** Ministrstvo kraljevine Srbske se je nedavno odločilo, da se čimprej osnuje na vseučilišču v Belgradu fakulteta za poljedelstvo. Odredilo je v to svrhu, da se del čistega dobička srbske državne loterije podeli temu vseučilišču. Dotična fakulta bo časno imela tri oddelke: poljedelski, gozdarski in kulturnotehniški oddelek.

**Naslednik Wahrmondov.** „Wiener Zeitung“ je objavila, da je profesor kanoničnega prava na vseučilišču v Ornovicah, dr. Valter pl. Hörmann, premeščen na inomoško vsenčilišče kot naslednik Wahrmondov.

**Kongres filozofov.** V Heidelbergu so v tork slovesno otvorili tretji mednarodni kongres za filozofijo.

**Romuni proti poučevanju veronauka v madjarskem jeziku.** Med ogrskimi Romuni vlada velika ogorčenost zaradi naredb naučnega ministra grofa Apponya, da se ima veronauk v romunskih šolah, izvenšit liturgijske predmete, poučevati v madjarskem jeziku. Romuni smatrajo to odredbo kot kršenje narodnega zakona, ki utegne za dolgo vrsto let onemogočiti mir med Madjari in Romuni. Ker noče vlada preklicati omenjene odredbe, bodo Romuni prisiljeni, da omeje veronauk na liturgijske predmete.

**V Nemčiji** je sedaj 59.348 javnih ljudskih šol z 8.924.779 učenci, oziroma učenkami.

**25 let na vseučiliščih.** Navajamo nekoliko podatkov z avstrijskih vseučilišč za leto 1880 in 1905. Učnih oseb 903—1727, predavanz 2760—4798 in slušateljev 10.201—22.374. Od teh je bilo Nemcev 4769—8303, Čehov 1860—3789, Poljakov 1642—4056, Rusinov 514—926, Jugoslovancov 468—996, Lahov 354—476 in Rumunov 164—204. Judje so se v teh 25 letih pomnožili od 1638 na 3070. Na posameznih univerzah: Dunaj 4572—8233, Praga 2057—4017 (češka), 1565 (nemška), Levov 1066—2933, Krakov 756—2023, Gradec 830—1913, Inomost 649—1017, Črnovice 271—673.

**Profesor Milčetić v notranji Istri.** Na predlog jugoslovanske akademije je vlada podelila profesorju Milčetiću dopust tudi za prihodnje šolsko leto. Prof. Milčetić je za dlje časa odpotoval v notranjo Istro, kjer bo poučeval mnogoštevilno starohrvaške kodekse ter brčkone zepet kaj novega odkril.

**Umrlj dvorni svetnik dr. Horac Krasnopolski,** profesor avstrijskega civilnega prava na nemškem vseučilišču v Pragi.

**Profesor Schnitzer** prične s 1. oktobrom predavati zopet na movakovskem vse-

učilišču. Klerikalci mu za to priliko pripravljajo velike demonstracije.

**Nemške šole v Bosni.** V Kreki blizu Dol. Tuzle obstoji ljudska šola in na nji poseben nemški oddelek. Najlepše je to, da pohaja šolo šestero uradniških in nekoliko rudarskih otrok, katerim so roditelji domačinci-Bošojaki. Šola v Kreki vzdržuje dežela s stalno podporo tuzlanske občine.

**Demisija ministra dr. Marcheta?** Z Dunaja poročajo, da je v tamošnjih političkih krogih razširjena govoriča, da je naučni minister dr. Marchet v Ištu cesarju podal demisijo.

**Vzorno šolo za kmetijstvo na Koroškem** ustanove v Pusarnici ter je dežela v ta namen že kupila dr. Damianovo posestvo za 200.000 K.

**Klerikalno dijaštvo na Slovenskem** je imelo minule dni v Gorici svoj sestanek. Zborovala je tamka njihova „slovenska dijaška zveza“. „Slovenec“ poroča o 300 udeleženceh „Gorica“ o 200, na drugem mestu celo o 60. „Soča“ pa o 30 do 40 udeleženceh. Katero je torej pravo število? Napredni akademiki goriški so imeli manifestacijsko zborovanje, ki je bilo naperjeno proti klerikalnemu zborovanju.

**Otvoritev prvih albanskih narodnih šol.** Iz Carigrada poročajo: V Tirani, Valoni in drugih krajih so otvorili albanske narodne šole. Pri tem je prišlo do patriotičnih manifestacij. Šole obiskujejo tudi starejši ljudje.

## Z gospodarskega polja.

**Državna subvencija.** Mlekarska zadruga v Komendi je dobila 3000 K državne podpore.

**Kako gospodarijo v Hrvaški.** Reški „Novi List“ poroča, da je hrvaška vlada, oziroma ban Rauch, prodal jahto „Margit“ bakarske navitke svojemu prijatelju grofu Orčiću za 16 tisoč kron. „Margit“ je bila od parmskega vojvode kupljena za 20 tisoč kron. Pomorci in veščaki cenijo, da je 16.000 K vredan samo stroj.

**Tisoč Jugoslovanskih zadrug.** Število zadrug na slovanskem jugu v Avstriji je zraslo na 1010. Najlepši dokaz, da se pošteno trudimo za vsestranski gospodarski napredek.

**Avstrijski veletržci z železom** so znižali ceno za železo v palicah in pločevino pri 100 kg za 1 K. To znižanje cen je posledica znižanja cen, ki so jo uvedle livarne pred kratkim časom.

**Kmetijski tečaj.** Češki kmeti sloviyo kot strokovno visoko naobraženi kmetje, v kljub temu vidimo ravno na Češkem stremjenje po nadaljnem kmetijskem pouku v različnih tečajih. Naj jih nekaj imenujemo. V Altrahlavu se vrši od 17. avgusta do 12. septembra travniški tečaj Mlekarski tečaj se vrši od 3. do 30. septembra v Malem Tapanu. Močvirski tečaj pa traja v Sebastiansbergu od 6. do 13. septembra. Posebno se ozira tečaj na pridobivanje šote.

**Vinska kriza v Istri.** Predsedstvo istrskega deželnega kulturnega sveta je doznalo, da je v Istri še okolo 150.000 hl vina na prodaj. Lanskega leta se je pridelalo v Istri 400.000 hl vina.

**Svetovna razstava v Tokiju** je odgodena od leta 1912 na 1917.

## Raznoterosti.

**Novo mesto** nameravajo zgraditi severno od Berlina. Mesto bo zgrajeno po modernih zahtevah za 140.000 prebivalcev. Za novo železniško postajo je že določenih 300.000 mark.

**Jubilejski cesarjev spomenik** postavijo v Dalmaciji na 1900 metrov visoki gori Osjen v Krivošiji.

**V štirih dneh iz Evrope v Ameriko.** Parnik paroplovnega društva „Ouhard“ „Lusitania“ je iz Liverpoola prišel v Novi Jork v 4 dneh in 13 urah. To je doslej najhitreje potovanje med Evropo in Ameriko.

**Z gobami** se je zastupila vsa rodovina nekega bogatega posestnika pri Petčuhu na Ogrskem. Dva deklici sta že umrli. Drugih šest članov rodovine se nahaja v smrtni nevarnosti.

**Madjarski observatorij na Reki.** „Pesti Hirlap“ se bavi z vprašanjem, da se ustanovi na Reki astronomski in pomorski observatorij.

**Nov hrvaški list v Južni Ameriki.** V Punta Arenas je pričel izhajati nov hrvaški list pod naslovom „Domovina“. List izhaja vsako soboto.

**152.000 kron** je poklonil zagrebški nadškof dr. Jurij Posilović povodom svoje zlate maše v dobrodelne svrhe v Zagrebu, Senju, Ivaniću Gradu in Kloštru Ivanoviću.

**Velikanski požar** je te dni izbruhnil v portugalski pokrajini Beiras. Ogenj je uničil polja in gozdove v okrogu 20 milj. Pogoreli sta tudi dve vasi. Zgorelo je tudi več ljudi. Na tisoče ljudi, ki jim primanjkuje hrane, prebiva na planem.

**Kongres vegetarancev.** V Draždanih je bil otvorjen prvi mednarodni kon-

gres vegetarancev. Takoj po otvoritvi so udeleženci poslali grofu Levu Tolstemu brzjavni pozdrav.

**Nemški dnevnik v Carigradu** nameravajo ustanoviti Nemci. Nemška vlada je dala v ta namen 300.000 mark.

## Uradni razpisi učiteljskih služb.

Št. 903. Štajersko. 151 1—1  
Služba formalno usposobljene učiteljice ženskih rečnih del se razpiše za dvorazredno ljudsko šolo pri Sv. Marjeti pri Rimskih toplicah in za enorazrednico pri Sv. Miklavžu na Laškem z normalno nagrado po 572 kron in letno potnino po 58 kron.  
Prošnje za to službo se naj vložijo pri krajnem šolskem svetu pri sv. Marjeti pri Rimskih toplicah do dne 10. oktobra 1908.  
Celje, dne 7. septembra 1908.

## Najboljše klavirje

prvovrstnih dunajskih tvornic in harmonije amerikan. sistema prodaja in izposoja  
**Alfonz Breznik**, učitelj „Glasb. Matice“  
136 Ljubljana, Gradišče 11. 52 9

Zavod za graviranje in izdelovanje kavčukastih štambiljev

## Anton Černe

Ljubljana, Sv. Petra cesta 6.  
Uradni in zasebni pečati iz kavčuka in kovine, štambilje za datum, vsakovrstni klišeji, mo-50 nogrami itd. itd. 52 32  
Cenikl gratis in franko.

Vsem onim, ki ljubijo zlahtno kapljico in dobro kuhinjo z vedno svežimi raznovrstnimi jedmi priporoča svojo nanovo urejeno

## restavrancijo

kakor tudi moderno opremljeni in ceneni

— hotel —

## „Južni kolodvor“

nasproti kolodvoru

**A. Seidel,**  
restavrater.  
32 12—8

## Platno,

volneno blago in sukno, v vseh mogočih širinah in dolžinah, jako močno, šifon, croise, francoski beli in barvast satin, robci, brisače, bele in barvaste garniture za domačo porabo, oprave za neveste, vseskoz solidno blago, priznano najboljša dobava lastne manipulacije.

**A. F. Fialka,**  
specijalna veletrgovina v Trenčtatu pod Radhostem (Morava).  
Vzorec in cenikl franko. — Tovarniške cene.  
Ustanovljeno leta 1875. 88 13—11

## Dr. Ed. Volčič v Novem mestu (Kranjsko)

je uredil ter dobavajo se pri njem in pri vseh knjigo-101 12 6 treh naslednje pravne knjige:

- 1. Civilnopravni zakonik** (IV. zvezek Pravnih zbirke) z obširnimi slovenskim in hrvaškim stvarnim kazalom, obsegajoči XII in 909 strani. 1906. V platno vezana knjiga . . . . . K 8—
  - 2. Odvetniška tarifa**; določila o rabi hrvaškega in slovenskega jezika pred sodišči; sodno pristojbine, s stvarnim kazalom (20 tabel) 1906. Broširano K 1—80
  - 3. Zakoni o javnih knjigah**, zemljiških itd. (V. zvezek Pravnih zbirke) z vsemi predpisi, ki so z njimi v zvezi, s stvarnim kazalom v hrvaškem in slovenskem jeziku, z vzorci knjižnih prečenj in vpisov. 1908. Knjiga v dveh delih, skup 678 strani. Mehko vezana knjiga . . . . . K 5—69  
popolno v platno vezana . . . . . K 6—  
Ponatis iz knjige, navedene v točki 3.:
  - 4. Vzgleđ predlogov, sklepov in vpisov** za zemljiško knjigo; dotična kolkovina in vpisnina. Broširano . . . . . K 1—
  - 5. Kolkovina in vpisnina** pri zemljiški knjigi. Stenska tabela na močnem papirju. . . . . 60 h.
- Dalje od „Pojudne pravne knjižnice“, ki jo izdaja društvo „Pravnik“.

Zvezek I. **Zakon o dovoljevanju poti za silo**, s p-janili in vzorcem prošnje. 1907. Mehko vezano . . . . . K 40  
Zvezek II. in III. **Predpisi o železniških in rudniških knjigah**. 1908. Cena mehko vezani knjižici . . . . . K 80  
Zvezek IV. in V. **Pristojbinske olajšave ob konverziji terjatev**. 1908. Knjiga potrebna posebno posejilnicam in denarnim zavodom sploh. Mehko vezana knjiga . . . . . K 80  
Zvezek VI.—X. **Predpisi o razdelbi in uredbi ter o zložbi zemljišč**. 1908. Mehko vezano . . . . . K 2—  
Pripravlja se: Zvezek XI. in XII. **Predpisi o poljski okvari**. 1908. Mehko vezano . . . . . K 80  
Ako ni dogovorjeno drugače, se pošiljajo knjige s pošto proti postnemu povzetju, tako, da se k navedenim cenam priraeunajo le reanjeni in poštni izdatki; pri naročitih do 2 K je najceneje, ako se pošlje naprej kupnina in 10 vin. poštnine v gotovini ali poštnih znamkah.

**Slovenci, kupujte užigalice**  
v korist družbi  
sv. Cirila in Metoda! 122  
91 15

## Anton Šarc

Ljubljana, Sv. Petra cesta 8.  
Špecialna trgovina za opreme nevest.  
Moško, žensko, otroško in perilo za novorojence se po meri izdeluje solidno in najceneje. — Platno vseh širin za telesno in posteljno perilo, namizni prtji, serviete, garniture za kavo, bele in barvaste, brisalke, žepni robci, brisalne rute, šifon, širting, kreton, batist itd. itd.

Najnovije modele za perilo radi pokažemo na ogled. — Švicarske vezene.

Strogo solidno blago. Nizke stalne cene. Gg. učiteljem in njih rodbinam 5% popusta.

## Svetlolikalnica:

15 52—51 Kolodvorske ulice št. 8.

## Šolske potrebščine

svinčnike, peresa, peresnike, radirke, tinte, zvezke, šolske torbice, šestila, risalne potrebščine itd. 161 3 1

toplo priporoča sl. učiteljstvu

## I. TONI,

Sv. Petra cesta 31, Ljubljana.  
Cene zmerne! — Postržba solidna!

## VERONIKA KENDA

v Ljubljani  
na Dunajski cesti štey. 20

priporoča p. n. krajnim šol. svetom, šol. vodstvom in učiteljstvu svojo

veliko zalogo pisalnih in risalnih potrebščin.

Dalje imam v zalogi risalni papir raznih vrst v vseh predpisanih velikostih, pisalni in pismeni papir, zavitke različne velikosti, veliko izbiro peres, držal, svinčnikov, gumic, krede, črnila, barvic, ravnil, ter vseh v to stroko spadajočih predmetov. 157 52—1

Postrežba točna in solidna.

Glavna zaloga

A. Slatnarjevih zvezkov.

## Ivan Bonač

v Ljubljani, Šelenburgove ulice 6  
(nasproti glavni pošte)

priporoča slav. šolskim vodstvom svojo

trgovino papirja in šolskih potrebščin.

Velika zaloga vsakovrstnih

šolskih zvezkov, papirja, črnila itd. itd.

Edina zaloga Hardtmutovih svinčnikov v korist družbe sv. Cirila in Metoda.

(Prosim blag. zahtevati cenovnik, katerega dopošljem brezplačno.)

## Risarska stojala iz močne I<sup>a</sup> lepenke

po najnovejšem predpisu.  
Velikosti I = 240 mm × 195 mm K 9— 100 kom.  
II = 280 mm × 200 mm „ 12— „ „  
III = 350 mm × 250 mm „ 20— „ „

Močno izdelane zaponke za pritrjenje predlog 100 kom. K 2-40. 152 4—2

**Velika knjigoveznica.**  
Točna in solidna postrežba. Nizke cene.